

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Pidämme päämääriä ja tavoitteita oikeansuuntaisina. Kuitenkin pelkäämme varsinkin pienten kuntien osalta kustannusten nousua.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Nykytilanteessa kuntien tarvitsema hankintaosaaminen on vähäisempää, kuin uudistuksen mukaisessa tilanteessa. Tämä voi johtaa varsinkin pienemmissä kunnissa hankintojen epäonnistumiseen tai lisääntyvään tarpeeseen konsulttipalvelujen ostamisessa. Näin ollen uudistuksen kilpailuttamisella saavutettavat säästöt voivat jäädä pieniksi tai pahimmillaan aiheuttaa korkeampia kustannuksia.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Ei voida katsoa, että vaatimus olisi tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Isoimmat kunnat ja kaupungit, joiden omistusosuudet ovat riittäviä ja, joilla on osaamista ja hankitoihin erikoistunutta henkilöstöä, voisivat edelleen välttää kilpailuttamisen. Pienimpien kuntien omistusosuudet eivät juuri milloinkaan ylitä lakiuudistuksessa esitettyä vähimmäisomistuksen vaatimusta. Näin ollen ei voida katsoa, että vaatimus olisi tarkoituksenmukainen.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Pienessä kunnassa organisaatorakenne on ohut ja henkilöstöresursseja käytettävissä huomattavan vähän. Kilpailuttamisen onnistuminen vaatisi käytännössä ulkoisten konsulttipalveluiden ostamista, joka puolestaan vesittäisi saavutettavissa olevia säästöjä. Suurimmat ja kriittisimmät ulkoistetut palvelut, joihin hankintalain uudistus vaikuttaisi ovat jätehuolto, taloushallinto- ja palkkalaskenta sekä ruokapalvelut.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Kuntamme joutuu irtisanomaan voimassaolevat sopimukset ja kilpailuttamaan hankinnat. Kuntamme koko ja sitä kautta omistusosuudet inhouse-yhtiöistä ovat niin pieniä, että omistusosuuksien kasvattaminen vähimmäisvaatimuksen tasolle ei ole realistinen ajatus. Todennäköisesti kuntamme myy osuutensa tällaisista yhtiöistä.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Onnistuneet kilpailutukset varmistavat, ettei kustannusten taso pääse nousemaan kohtuuttomasti. Uskomme myös, että kilpailun lisääntyminen parantaisi palvelujen tasoa.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäajat katsomme muutoin riittäviksi, mutta jätehuollon järjestämisen osalta lakiin tulisi tehdä poikkeus.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Sopimusten irtisanominen, kilpailuttaminen, mahdolliset valitusprosessit kilpailutusten epäonnistuessa, palvelujen siirto uusille toimijoille.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Jätehuollon osalta tarkoituksenmukainen poikkeus olisi, että sidosyksikön omistusosuusvaatimuksesta luovuttaisiin kokonaan.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Näemme, että suuremmat sidosyksiköt turvaavat palvelujen järjestämistä kaikissa tilanteissa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Muutokset eivät välttämättä lisää avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla..

Muut huomiot

-

Kostiainen Jaana
Pyhännän kunta